

Liikenneturvallisuus- strategia

Liikennejärjestelmäpäivät 4.11.2020

Maija Rekola ja Laura Kolinen

LVM LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Esityksen kulku

- Strategian tausta ja tavoite
- *Missä mennään?* Tilannekatsaus valmisteluun
- Katsaus tieliikenteen työryhmän työskentelyyn
- Katsaus muiden työryhmien työskentelyyn
 - rautatieliikenne
 - vesiliikenne
 - ilmailu
- *Miten tästä eteenpäin?*

Strategiatyön tausta ja tavoite

- Strategian taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjaus liikenneturvallisuudesta
 - Liikenneturvallisuuuden parantaminen otetaan mukaan liikenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen
- Strategiassa käsitellään liikenneturvallisuuutta kaikkien liikennemuotojen osalta
 - Tavoitteena on liikenneturvallisuuuden parantaminen kokonaisvaltaisesti ja luoda edellytyksiä liikenteen turvalliseen kehitykseen tulevaisuudessa
- Hankkeen toimikausi on 1.12.2019-1.12.2021
- Strategia laaditaan vuosille 2022-2026

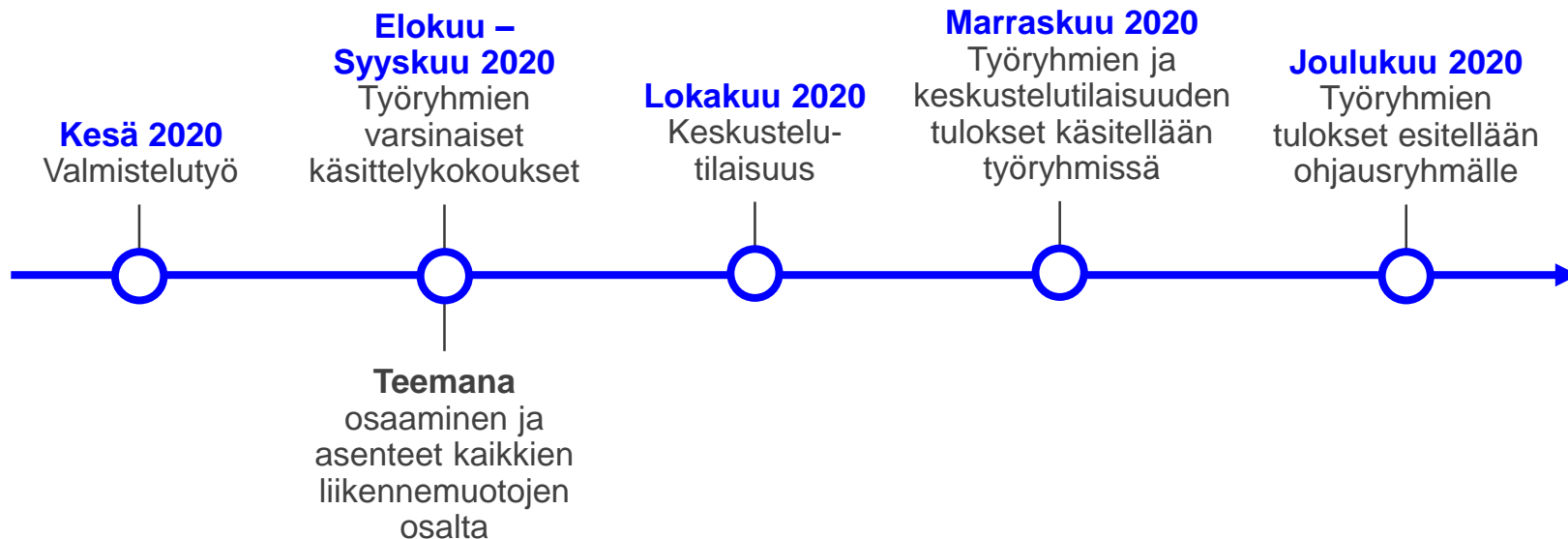
Strategian valmistelu

- Ohjausryhmän lisäksi varsinaisia työryhmiä on kolme
 1. Tie- ja rautatieliikenne
 2. Vesiliikenne
 3. Ilmailu
- Työryhmissä on jäseninä laajasti eri sidosryhmiä useilta hallinnonaloilta ja myös muita tahoja kuullaan valmistelussa
- Työryhmien tulee valmistella ehdotus liikenneturvallisuusstrategiaksi ja sitä toteuttavat toimenpide-ehdotukset
- Liikenneturvallisuusstrategian valmistelu sovitetaan yhteen muiden hankkeiden kanssa

Strategian valmistelu

- Strategian valmistelussa liikenneturvallisuutta käsitellään erityisesti ottaen huomioon
 - Asenteet, osaaminen ja kyvykkyys sekä sosiaaliset tekijät
 - Liikenteen digitalisaatio, automaatio ja tietojen hyödyntäminen
 - Liikennemuotokohtaiset erityiskysymykset
- Ensimmäisen teeman käsittely aloitettiin työryhmissä keväällä 2020 ja sen käsittelyä on jatkettu syksyllä

Aikataulu, syksy 2020

Tieliikenteen työryhmätyöskentelystä

Tieliikenne

- Työryhmätyöskentelyssä käsitellyt alateemat:
 - Mikroliikenne
 - Eri ikäryhmät liikenteessä
 - Ikääntyneet tieliikenteessä
 - Nuoret autoilijat
 - Vakavat loukkaantumiset
 - Tieliikenteen itsemurhat
 - Liikennekäyttäytymiseen vaikuttaminen
 - Pyöräily ja moottoripyöräily

Tieliikenne

Mikroliikenne

- Kattaa erilaiset kävelyä avustavat tai korvaavat liikkumisvälineet sekä kevyet sähköajoneuvot
- Ongelmina suuret tilannenopeudet ja piittaamaton käytös, laitteiden ajattelematon pysäköinti sekä päihtyneenä ajaminen
- Mikroliikenteen onnettomuuksista tarvitaan lisää dataa
- Mikroliikenteen suosio kasvussa ja parhaimmillaan se voisi toimia turvallisena ja joustavana osana liikennettä

Tieliikenne

Ikääntyneet liikenteessä

- Suomen väestörakenteesta johtuen ikäihmisten osuus tieliikenteessä ja iäkkäiden ajokortinhaltijoiden määrät ovat kasvamassa
- Ikääntyneet yliedustettuina vakavissa onnettomuuksissa
- Onnettomuuksien taustalla esimerkiksi heikentynyt havainnonitikyky ja sairaudet, ei niinkään riskikäyttäytyminen kuten ylinopeudet
- Ongelmallista mm. ajokyvyn arviointi sekä henkilölle itselleen, että lääkärille
- Ajokortista luopuminen ja liikkumisenvapauden varmistaminen (MaaS)

Tieliikenne

Nuoret autoilijat

- Nuorten ja etenkin nuorten miesten yliedustus liikenneonnettomuuksissa on merkittävä ongelma
 - Kuitenkin suurin osa nuorista pyrkii käyttäytymään liikenteessä turvallisesti ja välttämään turhaa riskinottoa
- Syinä nähdään mm. asenteet ja riskikäyttäytyminen
 - Nuorten liikennekäyttäytymiselle tyypillistä on impulsiivisuus, heikko päätöksenteko ja ennakoinnin vähäisyys aikuisiin verrattuna
 - Onnettomuuksien taustalla ylinopeudet, turvavyön käyttämättä jättäminen, alkoholi ja päihteet
- Liikenne- ja viestintäministeriö on päättänyt teettää tutkimuksen, jolla selvitetään sitä, miten voidaan pysyvästi vaikuttaa nuorten asenteisiin tieliikenneturvallisuutta kohtaan

Tieliikenne

Vakavat loukkaantumiset ja onnettomuustilastot

- Tieliikenneonnettomuuksien tilastointi on keskeinen osa liikenneturvallisuustyötä
 - Liikenneonnettomuuksien määrän, seurausten, sijainnin ja lukuisten muiden onnettomuuden ominaisuustietojen perusteella määritellään liikenneturvallisuustyön linjaukset
- Suuri osa vakavista loukkaantumisista jää virallisten tilastojen ulkopuolelle
- Vakavien loukkaantumisien taustalla mm. ylinopeus, päihteet ja riskikäyttäytyminen
- Onnettomuustilastoinnin kehittäminen

Tieliikenne

Tieliikenteen itsemurhat

- Suomessa tieliikenteessä itsemurhan tekee vuosittain noin 30 henkilöä
 - tyypillisesti 25–35 -vuotiaita miehiä
- Taustasyinä samat tekijät, kuin itsemurhissa yleisesti (mielenterveysongelmat, päihteet)
- Tieliikenteen itsemurhien erityispiirteenä mahdollinen sivullisille aiheutuva turvallisuusriski
- Tärkeätä koordinoita itsemurhien ehkäisytyötä muiden kansallisten hankkeiden kanssa
- Tieliikenteeseen itsemurhien ennaltaehkäisy linkittyy erityisesti ajoterveyden arvioinnin kautta

Tieliikenne

Liikennekäyttäytyminen

- Viranomaisten ja poliittisen päätöksenteon lisäksi myös yksilöillä on keskeinen rooli liikenneturvallisuuden tilassa
- Liikenteessä liikennesäännöt ohjaavat ihmisten vuorovaikutusta
- Ongelmina itsekeskeisyys ja muista piittaamattomuus liikenteessä sekä mm. ylinopeuden ajamisen hyväksyvä ilmapiiri
 - Liikenneturvan tekemään kyselyyn vastanneista noin 84 % kertoo suuttuneensa tai raivostuneensa liikenteessä

Tieliikenne

Pyöräily ja moottoripyöräily

- Viralliset tilastot eivät anna totuudenmukaista kuvaa polkupyörä-, mopo- ja moottoritapaturmista – onnettomuuksia tapahtuu todellisuudessa enemmän
- Onnettomuuksien tilastointia tulisi kehittää
- Pyöräilyssä huomioita tulisi kiinnittää passiivisiin turvavarusteisiin sekä ennakoivaan ajotyyliin

Rautatieliikenteen työryhmätyöskentelystä

Rautatieliikenne

- Rautatieliikenteen käsittelyn keskiössä on strategiassa junaliikenne, mutta lisäksi huomioidaan metrolinjat

Tahalliset allejäännit

- Valtaosa rautateillä tapahtuvista henkilövahingoista aiheutuu allejäännistä, joista suurin osa on tahallisia allejääntejä
 - Allejääntejä tapahtuu myös metrolinjoissa
- Tärkeässä roolissa itsemurhien ennaltaehkäisy ja tunnistaminen
- Monialainen ilmiö, johon puuttuminen vaatii yhteistyötä useiden toimijoiden välillä

Rautatieliikenne

Asiaton liikkuminen raiteilla

- Junan alle jää vuosittain useita kymmeniä ihmistä, jotka ovat liikkuneet rautatiealueella asiattomasti tai luvottomasti
- Rautateillä sattuu myös paljon läheltä piti –tilanteita ja siellä tehdään ilkivaltaa
- Ongelmina sekä tietämättömyys että piittaamattomuus rautateillä liikkumisen vaarallisuudesta

Tasoristeykset

- Lähtötilanne on, että kuljettaja haluaa toimia oikein
- Onnettomuudet johtuvat suuressa osassa tapauksia moottoriajoneuvon kuljettajan havainnointi-virheestä
- Tiedon lisääminen myös tasoristeyksissä tapahtuvista havainnointivirheistä, jotka eivät johda onnettomuuksiin olisi tärkeää

Vesiliikenteen työryhmätyöskentelystä

Vesiliikenne

Vesiliikenteen osalta strategia keskittyy huviveneilyn turvallisuuteen

- Kaupallinen merenkulku jää strategian ulkopuolelle

Turvallisuusviestinnän vaikutus asenteisiin – *Näkökulmana ei-aktiiviveneilijät*

Suomessa hukkuu vuosittain 100 - 150 henkilöä - suhteutettuna asukaslukuun enemmän kuin muissa Pohjoismaissa

- Ongelmina nähdään mm. omaan toimintaan liittyvien riskien tunnistamattomuus ja piittaamattomuus turvallisuussäännöistä (ei käytetä pelastusliivejä)
- Vesiliikenteen turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskampanjoiden toteuttaminen ja edistäminen ovat nykyään pitkälti järjestöjen sekä vapaaehtoistoiminnan varassa

Vesiliikenne

Vesiliikenteeseen liittyvän osaamisen katvealueet

- Ongelmana nähdään koulutuksen vähäinen saatavuus, koulutusjärjestelmien epäyhtenäisyys ja koulutusorganisaatioiden resursointi
- Kuitenkin vesiliikennelaki edellyttää veneilijöiltä suhteellisen korkeaa tieto- ja taitotasoa
- Koulutuksien kehittämiseksi kaivataan yhteistyötä

Asenne alkoholin käyttöön vesiliikenteessä

- Alkoholin käyttäminen on ongelma vesillä liikuttaessa
 - Mukana suuressa osassa kuolemaan johtaneissa vesiliikenneonnettomuuksissa, erityisesti hukkumisonnettomuuksissa
- Työryhmässä noussut esille promillerajan alentaminen sekä turvallisuuskulttuurin muutos – alkoholi ei hyväksyttävää

Ilmailun työryhmätyöskentelystä

Ilmailu

Ilmailun osalta strategia keskittyy miehittämättömän ilmailun ja kevyen ilmailun turvallisuuteen

Tietämättömyys ilmailun säännöistä ja turvallisuusviestinnän saavutettavuus

- Miehittämätön ilmailu on saavuttanut suuren suosion ja harrastajamäärät ovat kasvaneet räjähdysmäisesti ja miehittämättömiä ilma-aluksia käyttävät hyvin erilaiset toimijat
- Kaikki uudet miehittämättömän ilmailun harrastajat eivät välttämättä miellä itseään ilmailijoiksi, jolloin riskinä on, että sääntöjä ei noudateta tai niitä ei tunneta
- Ongelmina koetaan myös luvaton ilmailu sekä yhteentörmäysten vaara

Ilmailu

Järjestäytyneen toiminnan turvallisuuskulttuuri ilmailussa

- Järjestäytyneen toiminnan piirissä toiminta on yhteisöllistä: asenteet ja hyvät käytännöt pääsevät helposti leviämään uusille jäsenille
- Vastaavaa järjestäytyntä toimintaa ei ole syntynyt miehittämättömän ilmailun pariin, jolloin järjestäytyneen toiminnan hyötyjä ei pystytä hyödyntämään

Keuyen ilmailun koulutusvaatimukset

- Kevyessä ilmailussa sattui kesän 2020 aikana kaksi onnettomuutta
- Työryhmässä pohdittiin oppilaiden koulutuksien yhdenmukaisuutta ja kouluttajien jatkokoulutuksien riittävyttä

Lisäksi keskusteltiin miehitetyn ja miehittämättömän ilmailun toiminnasta samassa ilmatilassa

Miten tästä eteenpäin?

Aikataulu, syksy 2020 – syksy 2021:

Teemakohtaista käsittelyä jatketaan noudattaen kevään 2020 työryhmätyöskentelyn rakennetta

A photograph of three children on the deck of a sailboat. They are wearing life jackets and looking out at the sea where another sailboat is visible in the distance. The scene is bright and sunny.

Kiitos!

lvm.fi @lvmfi

 **LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ**